

Leden är märkt med en pilgrimssymbol som består av "Olavskorset" kombinerat med sevårdhetsringlan. Denna märkning finner man i Norge och i Sverige längs de många leder som har att göra med S:t Olav och som för till Nidarosdomen i Trondheim.

Tillsammans med Vädstena var S:t Olavs grav i Trondheim nordens viktigaste pilgrims mål under medeltiden. Vår led på Gotland knyter via vattenvägar an till S:t Olofsleden genom Ångermanland och Jämtland, sträckan som S:t Olav färdades på väg till Nidaros. Våra nordliga pilgrimsleder är också att betrakta som delar av något än större, nämligen som en del av alla de tusentals pilgrimsleder och pilgrimsplatser som världen över berättar om kristna som genom alla tider sökt Kristus genom att vandra i hans fotspår och i spåren av alla de män och kvinnor, lärjungar till Kristus, som benämnts helgon.

Att ta ett steg längs pilgrimsleden blir således också att ta ett steg i dessa heligas efterföljd och därmed också att vandra i Kristi efterföljd.

Välkommen! att vandra som pilgrim, enskilt eller i grupp, kortare eller längre sträcka, längs en led som i delar är äldre än den kristna tron i området. Den går via kristna märkesplatser och gudstjänstrum som var betydelsefulla redan under medeltiden, den tid som vi oftast förknippar med pilgrimsvandringar.

Att vara pilgrim är att vara på väg mot heligt mål. Bilden av en människas liv som en pilgrimsvandring är gammal men alltfjänt tankeväckande. Detta kan gestaltas i en konkret pilgrimsvandring längs en led. Den yttre vandringen mellan olika fysiska platser får då sin motsvarighet i en inre resa. En sådan inre resa är att allmer förstå vem man själv är och ens relation till Gud.

I denna folder finns en pilgrimsföreläsning och karta.

Om leden kan det sägas att den går från kust till kust genom kulturbygder med storlagen natur. S:t Olofsholm (1) ger leden dess identitet men behöver inte vara målet utan kan likaväl vara utgångspunkt.

S:t Olofsholm, för Akergarn, omnämns som udden där kung Olav landsteg då han enligt sentida legender kristnade Gutarna. Omkring 200 år efter landstigningen var ett kapell byggt på platsen med ett altare helgat åt honom.

Offer som insamlades i kapellet delades mellan Solbergaklostret i Visby och kyrkan i Hellevi, inom vars sockengränser S:t Olofsholm ligger. Varje år fördes Solbergaklostrets andel till Visby. Exakt resväg går inte att fastställa men ledens sträckning är en möjlig väg utifrån kännedom om den tidens vägnät.

Den plats som är bäst historiskt belagd som medeltida pilgrims mål på Gotland är församlingskyrkan i Bro socken med det då välkända "heliga korsset". Själva korsset förstördes vid brand under senare delen av medeltiden. Bro ligger en dryg mil från Visby längs leden.

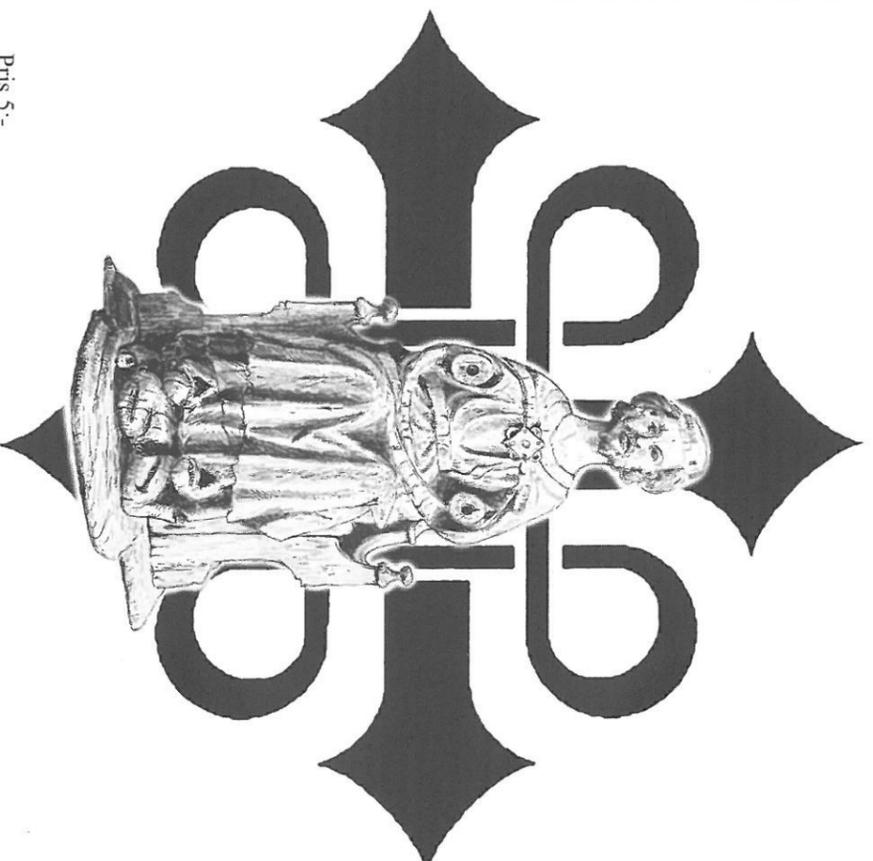
Fyra medeltida kyrkor samt ruinerna efter Solberga kloster och kapellet på S:t Olofsholm finns längs leden. Kyrkorna i Väskinda och Othem ligger något vid sidan av leden men besök rekommenderas.

En välsignad vandring

önskar Svenska kyrkan i Visby Stift och Visby domkyrkoförsamling i samverkan med Gotlands Fornsal och Länsstyrelsen

Pilgrimsleden på Gotland

- mellan S:t Olofsholm och Visby -

Pilgrimsvandring

Ensamhet och gemenskap, fysisk ansträngning, skönhetsupplevelser, andliga samtal, tystnad och eftertanke genom läsning av goda böcker och regelbundet guds tjänstliv, allt sådant kan bidra till att göra vandringen till en pilgrimsvandring.

Bön och eftertanke

Börja med en stunds eftertanke och stillhet: Vad längtar du efter? Vad vill du ändra på i ditt liv? Vem i din närhet behöver förbön? Låt en eller flera sådana tankar följa dig under dagen, i böner och samtal.

Börja vandringen med en bön, till exempel:

Herre, du uppfyller varje ort med din närvaro. Jag ber dig att vara med mig på denna vandring: lär mig att se dig överallt. Öppna mina ögon för din skönhet och mitt hjärta för din vilja. I dina händer lägger jag mitt liv och mina böner, du som är min Herre och min Gud.

Finn platser eller tillfällen längs vägen där du blir stilla i bön.

Vid exempelvis middagstid (om ni är flera kan ni läsa växelvis):

Psalm 121

- I Jag ser upp emot bergen. **
Varifrån skall jag få hjälp?
 - II Hjälpen kommer från Herren, **
som har gjort himmel och jord
*I Han låter inte din fot slimita, **
*II Han sover aldrig, han vakar ständigt, **
han som beskyddar Israel.
 - I Herren bevarar dig, i hans skugga*
*får du vandra, **
*II Solen skall inte skada dig om dagen, **
inte månen om natten.
 - I Herren bevarar dig från allt ont, **
som hotar ditt liv.
 - II Herren skall alltid bevara dig i livets alla skäften, **
nu och för evigt.
- I+II Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande, **
nu och alltid och i evigheters evighet. Amen

Kärleksfulle Fader, du ger oss arbetet och vilan. Välsigna oss så att vi med öppna sinnen tar emot det du ger, idag och alltid. Amen

Vid varje vägska!

Förbarna dig Gud över oss, som i livet ofta tvekar om den rätta vägen. Var med oss i våra val och led oss på rätta stigar, för din sons, Jesu Kristi skull.

I kyrkan:

Enligt bönboken längst bak i psalmboken, exempelvis nr. 187 - 206.

Ständigt:

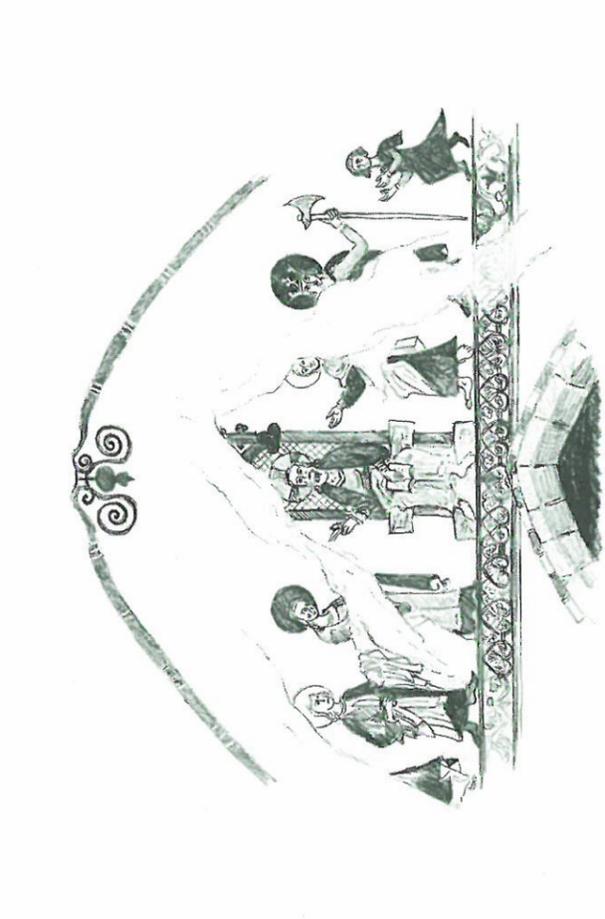
Herre, visa mig din väg, och gör mig villig att vandra den.

Lokrume - Bro

Kvie gård (13), en vackert restaurerad 1700-tals gård, ligger nära en väl synlig fornborg (14) på flat mark i betad hagmark. Bro kyrka (15) var under medeltiden den viktigaste vallfärdskyrkan på ön.

Bro - Visby

Söder om kyrkan (16) ligger en offerkälla. Mellan Väskinde och Bro (17) finns spår av förhistorisk odling, bronsåldersrösen, resta stenar, två fornborgar samt gravar. Väskinde kyrka (18) är värd en omväg. På vägen mellan Väskinde och Visby (märkt kulturled) står ett byggnadsminnesförklarat fattigboställe (19). Det medeltida boningshuset vid Hästmås bondgård (20) är väl bevarat. Märkningen av leden slutar vid stadsgränsen så man får på pilgrimsvis fråga sig fram till ruinerna efter Solbergaklostret (21). Vid ruinerna finns informationstavlor. Visby domkyrka (22) har förutom medeltida minnen intressanta moderna glasfönster.

Minnen av S:t Olav

Under 1200-talets lopp utbredde sig kulten av S:t Olav över stora delar av Nordeuropa. Att den norske helgonkungen Olav Haraldsson fick en mycket stark position på ön, såväl i kyrkolivet som i det mer folkliga medvetandet, berodde säkert på att kungen själv enligt medeltida källor uppehållit sig på Gotland: dels skall han ha övervintrat på ön under en vikingafärd österut år 1007, dels synes han ha angjort ön i samband med ett besök i Novgorod 1029-1030.

Vid tre platser längs leden gör sig Olavs-minnen särskilt påmind: i Visby, i Hejnum och i Hellvi.

I **Visby** grundades i samband med stadens starka expansion tre nya församlingar omkring 1225-1250. En av dessa, belägen i nuvarande Botaniska trädgården, bar namnet S:t Olav. Idag finns endast en del av tornet kvar av dess en gång gigantiska kyrkorum, en treskeppiga basilika. Däremot visas på Gotlands Fornsal ett stort antal Olavs-skulpturer och andra Olavs-minnen från hela ön.

I **Hejnum** bodde Ormika, vilken tillsammans med andra mäktiga män sammanträffade med kung Olav i Akergarn (1), Hellvi. Ormika skall vid tillfället låtit sig kristnas och byggt ett bönehus på platsen; kanske hade han ett eller flera fartyg liggande i hamnen, tre mil från sin hemsöcken. Enligt traditionen härstammade Ormika från Kyrkebys (10) i Hejnum, som skall ha besökts av kung Olav. Man har på gården tidigare kunnat visa var kungen bodde, hans säng, stol, yxa, silverskål samt hans handfat i muren. Det sist-nämnda, ett kalkstensstycke, är alljämt bevarat på platsen. Kungens nycklar skall ha hängt på tunen till Stubbarve änge. Sannolikt rör det sig om ”relikter”, vilka skulle styrka uppgifterna om Kyrkebys roll vid det förmenta kristnandet av Gotland. Nycklarnas roll kan därtill ha varit att gynna årsväxten. I skogen mellan Hejnum och Boge finns en plats som kallas ”Sant Oles hamn”, dit kungen enligt folktroen seglat (!) från Slite.

I **Hellvi** är idag bara resterna bevarade av ett hamnkapell som burit S:t Olavs namn (se *S:t Olofsholm - Othem* ovan). Cirka 70 m sydväst om kapellet (1) finns en fördjupning i klippan som kallas ”S:t Olavs vaskefat”, där kungen enligt folktroen tvättat sig eller, enligt en annan senare tradition, döpt de första gutarna.

Bilder av Erik Olsson: Snidad bild (1200-talet) av S:t Olav från Guldrupe kyrka (framsidan), stenrelief (ca 1200) från Hejnums kyrka (sydportalen) samt målning – ”Kristus världshärskaren” – (ca 1300) från Bro kyrka.